04/02/2019

Τὶς ὁ νοῦς τῆς Θείας Λειτουργίας

/ Ορθόδοξες Προβολές

Του Αγίου Νικολάου Καβάσιλα

α΄

Στὴν τελετουργία τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν Μυστηρίων διακρίνουμε, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ τὸ ἔργο τῆς λειτουργίας, ποὺ εἶναι ἡ μεταβολὴ τῶν τιμίων δώρων σὲ θεῖο σῶμα καὶ αἷμα, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ σκοπό, ποὺ εἶναι ὁ ἁγιασμὸς τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι, μεταλαμβάνοντας, κατορθώνουν νὰ κερδίσουν τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τους καὶ ν’ ἀποχτήσουν σὰν κληρονομία τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, μαζὶ μὲ ὅλα τ’ ἀγαθὰ ποὺ ἀκολουθοῦν.

β’

Ὡς προπαρασκευὴ δὲ καὶ τελείωμα, στὸ ἔργο καὶ στὸ σκοπὸ ποὺ ἀναφέραμε, πρέπει νὰ ἰδοῦμε τὶς εὐχές, τὶς ψαλμωδίες, τὶς ἀναγνώσεις τῶν θείων Γραφῶν καὶ ὅλα

γενικά, ὅσα τελοῦνται ἤ λέγονται μὲ ἱεροπρέπεια πρὶν καὶ μετὰ τὸν ἁγιασμὸ τῶν τιμίων δώρων. Καί, ἂν καὶ ὁ Θεὸς μᾶς δίνει δωρεὰν ὅλα τὰ ἅγια καὶ τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν προσφέρουμε πρῶτοι ἐμεῖς σὰν δικό μας — γιατί ὅλα εἶναι εὐεργεσίες του — ὅμως, μᾶς δεσμεύει μὲ τὴν ἀπαίτησή του, πὼς πρέπει πρῶτα νὰ γίνουμε ἱκανοὶ γιὰ νὰ τὰ δεχτοῦμε καὶ ἔπειτα, κατ' ἀνάγκη, νὰ τὰ διατηρήσουμε. Καὶ σὲ κανέναν δὲν θὰ μετάδινε τὸν ἁγιασμὸ του ἂν δὲν πλησίαζε τὰ ἄχραντα Μυστήρια μ' αὐτὴ τὴ διάθεση. Ἔτσι ἀκριβῶς ἔχουμε τὴ δυνατότητα νὰ βροῦμε τὸν ἁγιασμό μας στὸ βάπτισμα, στὸ χρῖσμα καὶ στὸ δεῖπνο του, τὴν ἁγία καὶ φρικτὴ Τράπεζά του.

γ'

Κι αὐτὸ ἴσα – ἴσα μᾶς φανέρωσε μὲ τὴν παραβολή του γιὰ τὸ σπορέα, ὅπου λέει: βγῆκε ὁ σποριάς, ὄχι νὰ ὀργώσει τὴ γῆ, μὰ γιὰ νὰ «σπείρει» (Ματθ. ιγ' 3)· γιατί τὸ ὄργωμα καὶ κάθε ἄλλη προπαρασκευὴ πρέπει νὰ γίνει πρὶν ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους.

δ'

Ἐπειδή, λοιπόν, ἦταν ὑποχρεωτικὸ στὴ σειρὰ τῶν ἁγίων μυστηρίων νὰ γίνεται ἔτσι, δηλ. νὰ εἴμαστε προετοιμασμένοι κατάλληλα καὶ πλήρως προπαρασκευασμένοι γιὰ νὰ προϋπαντήσουμε τὸν Κύριο, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν μέσα στὴν ἱερὰν ἀκολουθία τῆς λειτουργίας καὶ αὐτὰ τὰ κείμενα — ὅπως ὑπάρχουν. Σ' αὐτὸ ἀκριβῶς μᾶς βοηθοῦν οἱ εὐχές, οἱ ψαλμωδίες καὶ ὅ,τι ἄλλο μὲ ἱεροπρέπεια γίνεται ἤ λέγεται κατὰ τὴ διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας. Γιατί, ὁλ' αὐτά, μᾶς ἁγιάζουν καὶ μᾶς προδιαθέτουν μὲ τὸν καλύτερο τρόπο, πρῶτα νὰ δεχτοῦμε, ὅπως πρέπει, τὸν ἁγιασμὸ καὶ μετὰ νὰ τὸν κρατήσουμε σίγουρα μέσα μας, μὲ τὴν πιὸ δυνατὴν ἀσφάλεια.

ε'

Ὁ ἁγιασμός μας ἀπὸ τὴ Θεία Λειτουργία γίνεται μὲ δύο τρόπους. Στὸν πρῶτο τρόπο, τὸν βλέπουμε νὰ μπαίνει μέσα μας ὡς ὠφέλεια ἀπὸ τὶς ἴδιες τὶς εὐχές, τοὺς ψαλμοὺς καὶ τὰ ἁγιογραφικὰ ἀναγνώσματα. Οἱ εὐχές, ποὺ σὰν προσευχὴ ἀναπέμπουμε, ἐπιστρέφουν στὸ Θεὸ καὶ προξενοῦν τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μας• ὅπως ἀκριβῶς καὶ οἱ ψαλμωδίες μας, ποὺ ἐξιλεώνουν τὸν Κύριο καὶ τὸν κάνουν νὰ στρέψει γλυκὰ τὸ βλέμμα του πρὸς ἐμᾶς. «Θῦσον γὰρ – λέγει ὁ ψαλμωδὸς – τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐξελοῦμαι σε καὶ δοξάσεις με» (Ψαλμ. μθ', 14-15).

Μετά, τὰ ἱερὰ ἀναγνώσματα ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφὴ μᾶς φανερώνουν καθαρώτατα τὴν ἐπιείκεια καὶ τὴ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἐπίσης τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἀποφασιστικὴ κρίση του• ἀκόμα, σταλάζουν ἐπάνω στὶς ψυχές μας τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ, ἤ ἀνάβουν μέσα μας τὴν ἀγάπη γιὰ Κεῖνον, κ' ἔτσι σιγὰ – σιγὰ μᾶς βάζουν σὲ

μεγάλη προθυμία νὰ ἐφαρμόζουμε τὶς ἐντολές του. Κι ὅλ’ αὐτὰ βοηθοῦν καὶ τὸν ἱερέα καὶ τὸ λαὸ νὰ κάνουν ὡραιότερη καὶ θειότερη τὴν ψυχή τους, ἱκανώνοντάς τους νὰ δεχτοῦν μέσα τους καὶ νὰ κρατήσουν ἄξια τὰ τίμια δῶρα, πρᾶγμα ποὺ εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς θείας λειτουργίας• ἰδιαίτερα, ὅμως, προπαρασκευάζουν τὸν ἱερέα νὰ ἀξιωθεῖ νὰ τελέσει τὴν ἀναίμακτη θυσία, ποὺ εἶναι τὸ ἔργο τῆς μυσταγωγίας, ὅπως εἴπαμε πιὸ πάνω.

Αὐτὸ ἀκριβῶς βρίσκουμε πολλὲς φορὲς μέσα στὶς εὐχές, ὅπου ὁ ἱερεὺς προσεύχεται νὰ μὴ φανεῖ ἀνάξιος νὰ κρατήσει τὰ προκείμενα δῶρα, ἀλλὰ μὲ καθαρὰ χέρια καὶ ψυχὴ καὶ γλῶσσα νὰ διακονήσει τ’ ἄχραντα Μυστήρια. Ἔτσι, μ’ αὐτὸ τὸν τρόπο, μπαίνει μέσα μας ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὴ δύναμη τῶν θείων ρημάτων, ποὺ λέγονται καὶ ψάλλονται στὴν ὅλη τελετουργία τῆς θείας λατρείας.

ς’

Ὁ ἄλλος τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἁγιαζόμαστε ἀπὸ αὐτά, κι ἀπ’ ὅλα τ’ ἄλλα ὅσα τελοῦνται στὴ θεία λειτουργία, εἶναι αὐτὸς ἐδῶ: σ’ ὅλ’ αὐτὰ βλέπουμε τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἴδιου κι ὅσα Ἐκεῖνος ἔκαμε ἢ ἔπαθε γιά μᾶς. Γιατί, στὶς ψαλμωδίες καὶ στ’ ἀναγνώσματα, καθὼς καὶ σ’ ὅλα ἐκεῖνα ποὺ τελεῖ ὁ ἱερεὺς μέσα στὴ θεία λατρεία, φανερώνεται ἡ θεία οἰκονομία τοῦ Σωτῆρος μας: στὴν ἀρχὴ τῆς λειτουργίας φανερώνονται οἱ πρῶτες φάσεις τοῦ θείου ἔργου του• στὸ δεύτερο μέρος, σημαίνεται ἡ συνέχεια τοῦ ἔργου του• καὶ στὸ τελευταῖο, ὅ,τι θ’ ἀκολουθήσει. Καὶ πρέπει, ἐκεῖνοι ποὺ παρακολουθοῦν καὶ βλέπουν ὅλ’ αὐτά, νὰ φέρνουν πάντα μπρὸς στὰ μάτια τους ὅλα ἐκεῖνα ποὺ σημαίνονται μ’ αὐτά.

Ἔτσι, ὁ καθαγιασμὸς τῶν τιμίων δώρων, ἡ ἀναίμακτη θυσία ἡ ἴδια, «τὸν θάνατον αὐτοῦ καταγγέλλει» (Α’ Κορ. ια’ 26) καὶ τὴν Ἀνάσταση μὲ τὴν Ἀνάληψή του, γιατί μεταβάλλει τὰ τίμια δῶρα σὲ πραγματικὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖο δέχτηκε ὅλ’ αὐτά, δηλ. πού σταυρώθηκε, ποὺ ἀναστήθηκε καὶ ποὺ ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανούς. Ἐνῶ, ὅσα τελοῦνται πρὶν ἀπὸ τὴ θυσία, σημαίνουν τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ πρὶν ἀπ’ τὴ σταύρωση, δηλ. τὴν παρουσία του, τὴν δράση του, τὴν πλήρη φανέρωσή του. Τελευταῖα, ὅσα τελοῦνται καὶ λέγονται μετὰ τὴ θυσία, σημαίνουν «τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός», ὅπως ὁ ἴδιος εἶπε (Λουκ. κδ’ 49• Πράξ. α’ 4), τὴν κάθοδο τοῦ ἁγίου Πνεύματος στοὺς Ἀποστόλους καὶ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν ἐθνῶν — μὲ τὸ ἀποστολικὸ κήρυγμα — στὸ δρόμο τοῦ Χριστοῦ καὶ στὴν ἕνωσή τους μ’ Αὐτόν.

ζ’

Ἡ ὅλη μυσταγωγία παρουσιάζεται ἀκριβῶς σὰν μία εἰκόνα ἐνιαία του μοναδικοῦ σώματος τῆς ζωῆς τοῦ Σωτῆρος, βάζοντας τάξη σὲ ὅλα τὰ γεγονότα, ἀπ' τὴν ἀρχὴ μέχρι τὸ τέλος, κ' ἐναρμονίζοντάς τα μεταξύ τους.

η'

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ψαλμοί, ποὺ σὰν προοίμια ψάλλονται, κι ἀκόμη πιὸ πρὶν ἀπ' αὐτούς, τὰ ὅσα γίνονται καὶ λέγονται στὴν πρόθεση τῶν τιμίων δώρων, φανερώνουν τὸν πρῶτο καιρὸ τοῦ θείου ἔργου τῆς οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐνῶ ὅσα ἀκολουθοῦν τοὺς ψαλμούς, δηλ. τὰ ἱερὰ ἀναγνώσματα ἀπὸ τὶς Γραφὲς καὶ τ' ἄλλα, σημαίνουν τὴν περίοδο τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἀκολούθησε μετά.

θ'

Ἂν κ' ἔχει λεχθεῖ, πὼς γι' ἄλλο λόγο ἔχουν εἰσαχθεῖ τὰ ἀναγνώσματα κ' οἱ ψαλμωδίες, ὅτι δηλ. εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ χρησιμοποιοῦμε γιὰ νὰ μᾶς προδιαθέτουν γιὰ τὸν ἐνάρετο βίο καὶ νὰ μᾶς βοηθοῦν στὸ νὰ ἐξιλεώνουμε τὸ Θεό, ὅμως, τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ μποροῦν καὶ τὰ δυὸ νὰ συμβοῦν: τὰ ἴδια ἱερὰ ἄσματα καὶ ἀναγνώσματα, καὶ τοὺς πιστοὺς νὰ ὁδηγοῦν στὴν ἀρετή, καὶ τὴ θείαν οἰκονομία τοῦ Χριστοῦ νὰ σημαίνουν.

Ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μὲ τὰ ἐνδύματα: μᾶς ἐξυπηρετοῦν στὴν ἀνάγκη τοῦ σώματος, γιὰ νὰ τὸ ντύνουμε ἢ νὰ τὸ καλύπτουμε, μ' αὐτὰ ἢ μ' ἐκεῖνα τὰ ροῦχα, ἀνάλογα μὲ τὴν περίσταση, ἀλλὰ κάποτε, ὅταν βλέπουμε τὰ ἐνδύματα, καταλαβαίνουμε τὸ ἐπάγγελμα, τὸ βίο ἢ τὸ ἀξίωμα ἐκείνου ποὺ τὰ φορεῖ. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ θέμα μας. Διότι, μὲ τὸ νὰ περιέχουν οἱ ἅγιες Γραφὲς θεόπνευστα λόγια καὶ ὕμνους τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν στὴν ἀπόκτηση τῆς ἀρετῆς, ἁγιάζουν ἐκείνους ποὺ τὰ μελετοῦν ἢ τὰ ψάλλουν.

Ὅμως, μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἔχουν διαλεχτεῖ, κι ὅπως ἔχουν μπεῖ στὴ σειρά, ἔχουν καὶ τὴν ἄλλη δυνατότητα, νὰ βοηθοῦν δηλ. στὸ ἄγγελμα τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ζωῆς του. Κι ὄχι μονάχα τὰ ὅσα ψάλλουμε ἢ ὅσ' ἀναγινώσκουμε, μὰ καὶ ὅλα ὅσα τελετουργουνται ἐκεῖ ἔχουν τὸν ἴδιο χαρακτῆρα. Καὶ γίνεται μὲν τὸ κάθε τί γιὰ τὴν ἀναγκαίουσα περίπτωση τῆς στιγμῆς ὅπου παρουσιάζεται, ἀλλὰ στὸ βάθος πάντα κρύβει μιὰ σημασία ποὺ συμβολίζει κάτι ἀπὸ τὰ ἔργα, τὰ θαύματα ἢ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως π.χ. εἶναι ἡ εἴσοδος τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου στὸ θυσιαστήριο καὶ ἡ εἴσοδος τῶν τιμίων δώρων. Τὸ καθέν' ἀπ' αὐτὰ ἔχει μία χρησιμότητα: ἡ πρώτη εἴσοδος εἶναι γιὰ νὰ διαβαστεῖ τὸ Εὐαγγέλιο, ἡ δεύτερη γιὰ νὰ τελεστεῖ ἡ θυσία. Ὅμως, σημαίνουν καὶ οἱ δύο τὴν παρουσία καὶ τὴν πλήρη φανέρωση: ἡ μία, τὴν ἀρχὴ τῆς παρουσίας του, μὲ ἀμυδρὴ καὶ ἀτελῆ ἀκόμη τὴ μορφή, του• ἡ ἄλλη, τὴν τελειότητα καὶ ὑπέρτατην εἰκόνα τοῦ προσώπου του.

Ἀκόμα, ὑπάρχουν μερικὰ ἀπ' ὅσα γίνονται ἐδῶ, ποὺ δὲν ἔχουν καμμιὰ φανερὴ χρησιμότητα, μὰ ποὺ γίνονται μονάχα γιὰ νὰ δηλώσουν συμβολικὰ κάτι – ὅπως π.χ. ὅταν ὁ ἱερεὺς λογχίζει τὸν ἄρτο, ἢ γράφει ἐπάνω του τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ- ἤ, ἀκόμη, τὸ μαχαίρι ποὺ κεντᾶ τὸν ἄρτο καὶ ποὺ φέρει τὸ σχῆμα τῆς λόγχης- καί, τελευταῖα, ὅταν ὁ ἱερεὺς προσθέτει στὸ ἅγιο Ποτήριον τὸ ζεστὸ νερό.

ι'

Ἀνάλογα παραδείγματα θὰ μποροῦσες νὰ βρεῖς καὶ στ' ἄλλα Μυστήρια• ὅπως π.χ. στὸ Βάπτισμα, ὅπου, ὑποχρεωτικά, πρὶν βαπτιστοῦν ἔβγαζαν τὰ ὑποδήματα καὶ τὰ ροῦχα τους, ἅπλωναν τὰ χέρια τους καὶ φυσοῦσαν. Ἀλλά, βέβαια, ἐδῶ δὲν ὑπάρχει καμμιὰ χρησιμότητα, παρὰ ὁ συμβολισμὸς τῶν κινήσεων, ποὺ μᾶς διδάσκει τὸ μῖσος γιὰ τὸ δαίμονα – ὅσο μῖσος πρέπει νὰ ὑπάρχει μέσα μας – καὶ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν διώξει πολὺ μακριά του, ὅποιος θέλει νὰ γίνει ἀληθινὸς χριστιανὸς μετὰ τὸ βάπτισμα. Καί, φυσικά, ὅπου ὑπάρχουν τέτοιες πράξεις καὶ στ' ἄλλα μυστήρια θὰ ἔχουν πάντα καὶ τὴν ἀνάλογη σημασία τους.

ια'

Ὅσα τελοῦνται τὴν ὥρα τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν τιμίων δώρων, ἔχουν ὅλα σχέση μὲ τὸ ἔργο τῆς θείας οἰκονομίας τοῦ Σωτῆρος• γιὰ νὰ τὴν ἔχουμε καθαρὰ ἐμπρὸς στὰ μάτια μας κ' ἔτσι ν' ἁγιάζει τὶς ψυχές μας, ποὺ θὰ γίνονται μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἄξιες νὰ δεχτοῦν τ' ἄχραντα Μυστήρια. Γιατί, ὅπως ἀκριβῶς τότε, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ πραγματοποιήθηκε τὸ θεῖο ἔργο του, ἀνάστησε τὸν πεσμένο κόσμο τῆς οἰκουμένης, ἔτσι πάντα κάνει ὡραιότερη καὶ θειότερη τὴν ψυχὴ ὅλων ἐκείνων ποὺ τὸ βλέπουν ἐσωτερικὰ νὰ πραγματοποιεῖται καὶ πάλι. Ἂς προστεθεῖ ἀκόμη, πὼς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ δώσει καμμιὰν ὠφέλεια ἂν δὲν τὸ ἐνστερνίζονταν μὲ τὴ μέσα

θεωρία καὶ τὴν πίστη. Κ’ εἶναι γι’ αὐτὸ ποὺ ἔχει κηρυχτεῖ καὶ πού, γιὰ νὰ τὸ πιστέψουμε, χρησιμοποίησε χίλιους δυὸ τρόπους καὶ μέσα ὁ Θεός. Καὶ τοῦτο γιατί, τὸ ἔργο τῆς θείας οἰκονομίας δὲν θὰ μποροῦσε νὰ καρποφορήσει καὶ νὰ σώσει τοὺς ἀνθρώπους, ἂν ἡ πραγματοποίησή του ἔμενε ἄγνωστη στοὺς ἀνθρώπους ποὺ περίμεναν νὰ σωθοῦν. Βέβαια, τότε ποὺ πρωτοφανερωνόταν μὲ τὸ κήρυγμα, γεννοῦσε μέσα στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων τὸ σεβασμό, τὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπη γιὰ τὸ Χριστὸ – πράγματα ὡς τότε ἄγνωστα γι’ αὐτούς• σήμερα, ὅμως, ὅταν θεωρεῖται ἐσωτερικὰ καὶ μὲ θέρμη ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἤδη χριστιανούς, δὲν γεννᾶ βέβαια κεῖνα τὰ εὐλογημένα αἰσθήματα μέσα τους, ἀλλὰ βρίσκοντάς τα μέσα τους τὰ διατηρεῖ, τ’ ἀναγεννᾶ καὶ τὰ δυναμώνει. Κ’ ἔτσι, τοὺς στηρίζει πιὸ πολὺ στὴν πίστη, καὶ τοὺς κάνει πιὸ θερμοὺς στὴν εὐσέβεια καὶ στὴν ἀγάπη. Γιατί, ἐκεῖνα ποὺ δημιούργησε ἀπ’ τὴν ἀνυπαρξία τότε, θὰ εἶναι πολὺ εὐκολώτερο νὰ τὰ διασώσει, νὰ τὰ διατηρήσει καὶ νὰ τ’ ἀνανεώσει σήμερα. Εἶναι ἀνάγκη, λοιπόν, πάντα μ’ αὐτὰ τὰ αἰσθήματα νὰ πλησιάζουμε τὰ ἅγια Μυστήρια• γιατί ἡ εὐλάβεια, ἡ πίστη καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ Θεό, μᾶς ζεσταίνει ἐσωτερικὰ καὶ πολύ μᾶς ἀνυψώνει• ἐνῶ, χωρὶς ὅλ’ αὐτά, καὶ ἁπλῆ ματιὰ ἔστω νὰ ρίξουμε στ’ ἅγια Μυστήρια, βρισκόμαστε σὲ μεγάλην ἀσέβεια.

ιβ’

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ μπεῖ αὐτὴ ἡ ἐσωτερικὴ θεωρία μέσα στὴν τάξη τῆς θείας Λειτουργίας, ποὺ μᾶς τοποθετεῖ συμβολικά, μὲ τὴν βοήθεια ὅλων τῶν προηγουμένων, μπροστὰ στὸ ἔργο τῆς θείας οἰκονομίας. Κι αὐτό, γιὰ νὰ μὴ μένουμε μονάχα μὲ τὴ σκέψη πρὸς τὰ τελούμενα, ἀλλὰ γιὰ νὰ βλέπουμε μὲ τὰ ἴδια μας τὰ μάτια, κατὰ κάποιον τρόπο, τὴ μεγάλη φτώχεια τοῦ Πλουσίου• τὴν ξενητιὰ καὶ τὸν ἐρχομό σ’ ἐμᾶς, Ἐκείνου, ποὺ κατοικοῦσε δικαιωματικὰ τὸν κάθε τόπο• τοὺς ἐξευτελισμοὺς τοῦ Εὐλογημένου κ’ ἐγκωμιαζόμενου ἀπ’ ὅλους• τὰ πάθη Ἐκείνου, ποὺ δὲν γνώρισε κανένα πάθος• γιὰ νὰ βλέπουμε πόσο μισήθηκε καὶ πόσον ἀγάπησε• πόσο ψηλὰ βρισκότανε καὶ πόσο ταπεινώθηκε γιὰ χάρη μας• πόσα χρειάστηκε νὰ κάμει καὶ πόσα νὰ πάθει, γιὰ νὰ ἑτοιμάσει αὐτὸ τὸ θεῖο τραπέζι, ποὺ ἔχουμε μπροστά μας. Κ’ ἔτσι, θαυμάζοντας τὴν ἀνανέωση τοῦ σωτηρίου ἔργου του κι ἀναμετρώντας συγκλονισμένοι τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν του, νὰ δείξουμε τὴν εὐλάβειά μας σ’ Ἐκεῖνον, ποὺ μὲ τόση φιλανθρωπία μᾶς σπλαχνίστηκε καὶ μᾶς ἔσωσε: μὲ τὸ νὰ τοῦ ἐμπιστευτοῦμε τὴν ψυχή μας, νὰ τοῦ παραδώσουμε ὁλάκερη τὴ ζωή μας καὶ ν’ ἀνάψουμε τὶς καρδιές μας μὲ τὴ φωτιὰ τῆς ἀγάπης του. Κι ὅταν πιὰ φτάσουμε σ’ αὐτὸ τὸ σημεῖο, τότε θὰ μποροῦμε νὰ πλησιάσουμε τὴ φωτιὰ τῶν ἁγίων Μυστηρίων μὲ οἰκειότητα καὶ δίχως κανέναν κίνδυνο.

ιγ’

Ἂς προστεθεῖ ἀκόμη, πὼς δὲν ἀρκεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι μάθαμε κάποτε τὴ διδασκαλία

τοῦ Χριστοῦ, ἤ τὸ ὅτι πιὰ τὴν ξέρουμε, γιὰ ν’ ἀποχτήσουμε τὴν πνευματικὴ κατάσταση, τὴν ὁποία πρὶν λίγο ἀναφέραμε. Ἀλλὰ εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη, ἐκείνη τὴν ὥρα, νὰ ἔχουμε καρφωμένα τὰ μάτια τοῦ νοῦ μας ἐκεῖ καὶ νὰ θεωροῦμε ἐσωτερικὰ τὰ γινόμενα, διώχνοντας ἀποτελεσματικὰ κάθε ξένο λογισμό, ἂν βέβαια θέλουμε νὰ καλλιεργήσουμε στὴν ψυχὴ μας ἐκεῖνες τὶς διαθέσεις καὶ τὰ αἰσθήματα ποὺ ἀναφέραμε, προκειμένου νὰ δεχτοῦμε τὸν ἄνωθεν ἁγιασμό. Γιατί, κι ἂν τύχει καὶ ξέρουμε καλά τούς λόγους τῆς θρησκείας μας, κατὰ τρόπο πού, ἂν μᾶς ρωτήσει κάποιος κάτι νὰ τοῦ ἀπαντήσουμε σωστά, ὅμως αὐτὴ ἡ γνώση δὲν θὰ μᾶς ὠφελήσει σὲ τίποτε ἀπολύτως, ἂν τὴν ὥρα τῆς μυσταγωγίας δὲν προσέχουμε μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μας ἐκεῖ, ἀλλ’ ἀφήνουμε τὸ νοῦ μας νὰ τρέχει σ’ ἄλλα πράγματα – τέτοια ξερὴ γνώση, δὲν μπορεῖ ν’ ἀφήσει κανέν’ ἀπὸ τὰ πάθη ποὺ προαναφέραμε νὰ εἰσέλθει μέσα μας. Γιατί, οἱ διαθέσεις μας δημιουργοῦνται ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς καὶ τὶς σκέψεις ἐκείνης τῆς ὥρας• ἐπομένως, καὶ τὰ πάθη κ’ αἰσθήματα ποὺ δοκιμάζουμε εἶναι ἀποτέλεσμα, ποιοτικά, ἀνάλογο πάντα μὲ τοὺς λογισμοὺς ποὺ τὰ γέννησαν.

ιδ’

Οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐπινόησαν αὐτὸν τὸ συμβολικὸ τύπο στὴ θεία λειτουργία γι’ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο: γιατί δὲν ἀρκεῖται στὸ νὰ μᾶς μιλήσει μὲ λόγια μόνο, ἀλλὰ φέρνει τὰ πάντα μπρὸς στὰ μάτια μας, φανερώνοντας ὅλο τὸ ἔργο τῆς θείας οἰκονομίας κατὰ τὴ διάρκεια τῆς λειτουργίας. Κι αὐτό, γιατί θέλουν, ἀπ’ τὴ μιὰ μεριά, νὰ ἐπιδράσει εὐκολώτερα πάνω στὴν ψυχὴ καὶ νὰ μὴ μείνει μία ἁπλῆ θεωρία μονάχα, γιὰ νὰ χαράξει μέσα μας ἐκεῖνο τὸ βαθὺ πάθος κ’ αἴσθημα, ἔτσι πού, αὐτὰ ποὺ φανταζόμαστε, μὲ τὴν πρόσθετη αὐτὴν αἴσθηση τῆς ὁράσεως, νὰ τυπωθοῦν καὶ νὰ μείνουν καθαρώτερα μέσα μας. Ἀπ’ τὴν ἄλλη μεριά, θέλουν ἀκόμη, αὐτὸς ὁ τύπος τῆς λειτουργίας νὰ μὴν ἀφήσει τὴν παραμικρὴ λαβὴ στὴ λήθη, μήτε ν’ ἀφήσει νὰ στραφεῖ ὁ λογισμὸς πρὸς ὁ,τιδήποτε ἄλλο, ὥσπου νὰ ὁδηγηθοῦμε στὸ οὐράνιο τραπέζι. Κ’ ἔτσι πιά, γεμᾶτοι ἀπὸ τὶς ἱερὲς αὐτὲς ἔννοιες κ’ ἔχοντας ἀνθισμένη τὴ μνήμη ἀπὸ θεῖες εἰκόνες, νὰ μεταλάβουμε τ’ ἄχραντα Μυστήρια, προσθέτοντας στὸν ἁγιασμὸ μας ἕνα νέον ἁγιασμὸ – δηλ. στὸν ἁγιασμὸ τῆς ἐσωτερικῆς μας θεωρίας προσθέτουμε τὸν ἁγιασμὸ τῆς τελετουργίας — καὶ «μεταμορφούμενοι ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν» (Β’ Κορ. γ’ 18), ἀπὸ τὴν κατώτερη στὴ μεγαλύτερη καὶ ὑψηλότερην ἀπ’ ὅλες τὶς δόξες.

Εκ του ορθοδόξου διαδικτυακού ιστοτόπου του Ιερού Ναού Αγίας Ζώνης Πατησίων agiazoni.gr

ΠΗΓΗ: Χριστιανικὸ Συμπόσιο Γ΄ἐκδόσεις Ἑστία, Ἀπόδοση Π. Πάσχου